

KARÁDI ZSOLT

„... utolsó, legelső cigány”

Krúdy Gyula alakja a magyar lírában

Negyedszázaddal ezelőtt, 1988-ban, Krúdy Gyula születésének száztizedik, halálának ötvenötödik évfordulójára megjelent egy könyv *Magasra csavart láng*¹ címmel. A *Krúdy Gyula a magyar költészetben* alcímet viselő 182 oldalas kötet nem kevesebbre vállalkozott, mint arra, hogy megidézzé a magyar lírikusoknak a Szindbád szerzőjéről szóló műveit. A szerkesztő, Bényei József az *Utószó*ban elmondta: a közzétett versek között igyekezett némi időrendi sort tartani. „...célom inkább az volt – hangsúlyozta –, hogy a Krúdy körül kialakult irodalmi-költői hangulatok változásait bemutassam. Hogyan s mit láttak benne közvetlen kortársak, mit a késői kortársak, hogyan fakult körülötte később a világ, s hogyan talált rá ismét a hatvanas-hetvenes években a magyar líra s hogyan fakul kissé megint a legfiatalabb generáció írásaiban az igazi Krúdy-kép, annak ellenére, hogy a legjobbak látják: most van ideje Krúdynak, amikor fogynak és kopnak álmaink, fakulnak érzelmeink, üresedik szívünk belseje. Most van ideje a szépséget és szerelmet, illúziókat és álmokat féltő nagy poétának.”²

Az irodalomtörténeti emlékezet azonban számon tartja, hogy huszonnégy esztendővel a nyíregyházi kiadvány előtt már megjelent egy vaskos gyűjtemény, a *Krúdy világa*.³ Ennek elején, a *Költők tisztelgése* című fejezetben harminc vers szerepel. E művek jelentették a *Magasra csavart láng* kiindulópontját, amely százharminckét költeményt közölt. A névsor impozáns, Ady Endrétől Weöres Sándorig, a Nyugat nemzedékétől a nyolcvanas évtized fiatal költőig negyvenöt alkotót szerepeltet. A színvonal változó: a remekművektől a halovány munkákig sokféle érték található közöttük. Huszonnolc mű címében fordul elő Krúdy Gyula neve, tíz esetben Szindbád.⁴

¹ *Magasra csavart láng*. Krúdy Gyula a magyar költészetben. Gyűjtötte, válogatta, szerkesztette, a bevezetőt és utószót írta, a jegyzeteket készítette: BÉNYEI JÓZSEF. Nyíregyháza, [1988]. Szabolcs-Szatmár megyei Tanács V.B. Tudományos Koordinációs Bizottsága.

² Uo. 140.

³ *Krúdy világa*. Gyűjtötte és írta TÓBIÁS ÁRON. Budapest, 1964. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár [TÓBIÁS, 1964.]

⁴ Tóbiás Áron összeállításának harminc költeményéből Bényei József huszonnolcat emelt át. A kihagyott művek: Juhász Gyula: *Zoltánka*; Illyés Gyula: *A faj védői*. Lásd TÓBIÁS, 1964. 68.; 86. Megjegyzendő, hogy két esetben Folytatás a következő oldalon →

A szerzők között jelen van Ady Endre, Kosztolányi Dezső, Juhász Gyula, Dutka Ákos, Falu Tamás, Somlyó Zoltán, Bóka László, Mécs László, Somlyó György, Weöres Sándor, Károlyi Amy, Devicséri Gábor, Fodor József, Zelk Zoltán, Juhász Ferenc, Nagy László, Garai Gábor, Bihari Sándor, Tornai József, Rákos Sándor, Simonyi Imre, Marsall László, Baranyi Ferenc, Vidor Miklós, Tóth Bálint, Brasnyó István, Nagy Gáspár, Fodor Ákos. Verssel szerepel Borsos Ferenc, Herbszt Zoltán, G. Szabó László, Vidor Marcell, Zászlós Levente, Lódi Ferenc is.⁵ Bényei József gyűjteménye kifejezi a szülőföld szellemi igényét. Azt, hogy Móricz Zsigmond melletti legjelentősebb prózaírójának versemléket állítson. A *Magasra csavart lángban* szereplő költemények azonban csak részben hitelesítik a tiszteletre méltó lokálpatriótai lelkesedést.

És pedig azért, mert a könyvbe beválogatott írások többsége nem képes megragadni választott tárgyát, Krúdy művészetét. Zömük alkalmi vers; szerzőik általában vagy az író alakjának, külsejének, szokásainak, hétköznapi magatartásának felidézésére szorítkoznak, vagy megmaradnak a róla keringő közhelyek ismétlésénél. (Az anyagból messze kiemelkedik Weöres Sándor, Kosztolányi Dezső, Jékely Zoltán, Nagy László és Juhász Ferenc munkája. A Weöres-mű önálló tanulmányt érdemelne; így jelen dolgozatban csak a másik négy szerző alkotásaival foglalkozom.)

Ha az ismétlődő motívumok felől pillantunk a kötetre, leggyakrabban a mese, az álom, az ősz, a kocsmá, a vendéglő, illetve a *Tabán*, a *Podolin*, a *Poprád*, és az *Álmoskönyv* szavak említhetők. Ha a Krúdy-próza szereplőit keressük, leginkább Szindbád s Rezeda Kázmér alakja tűnik elő. Az írásokon átszűrődik a nosztalgia, az álmodozás, a tesztelen vágyakozás ihletett szomorúsága. A többségében elégikus hangvételű munkák között mindössze kettő akad (Zelk Zoltán valamint Vidor Miklós egy-egy költeménye), amely humorba oldott pillanatokot kínál.

A kifejezetten az írónak, s az íróról szóló szövegek között említésre méltók azok, amelyek vagy szerzői arcképek, vagy öntanúsító, Krúdyt az önvalomáshoz ürügyül használó textusok (Ady Endre: *Öregszünk, öregszünk, öregszünk*; Simonyi Imre: *Bánat*; Rákos Sándor: *Krúdy*). Itt emlegetendők azok a darabok, amelyek a Krúdy-írásművészet legfontosabb dimenzióját, az időt helyezik a vers centrumába. Ide tartozik például Jékely Zoltántól a *Rezeda Kázmér búcsúja*. A mű az „où sont les neiges d’antan?” gesztusát variáló módon a Jékely-oeuvre egyik alapvető dimenzióját mutatja fel. A villoni hang a Krúdy emlékének ajánlott költeményben a női szépség már-már rokokós aprólékosságú, kecsességű rajzát villantja fel, ám az / hangok dominálta múlt idézést – a modern költő – a második strófában pajkos fricskával zárja, ily módon a túlzott olvasói ellágyulást humorral semlegesíti:

ugyanaz a mű más-más címmel jelenik meg a *Krúdy világában*, mint a *Magasra csavart lángban*. Az előbbiben Fodor József költeményének címe: *Szindbád karácsonyi éneke*, az utóbbiban *Szindbád éneke*. Weöres Sándor opusza az előbbiben a *Gyász-zene Krúdy Gyula emlékére*, az utóbbiban a *Nyolcadik szimfónia* címet viseli.

⁵ Bényei József a kötet utolsó lapjain, *A versek lelőhelye* részben feltünteti, ha a művek a Krúdy világából származnak. Ady esetében az *Összes versek* 1955-ös kiadását adja meg. Bárdosi Németh János, Berda József, Bóka László, Erdélyi József, Falu Tamás, Garai Gábor, Jékely Zoltán, Juhász Gyula, Kosztolányi Dezső, Peterdi Andor, Tóth Eszter, Weöres Sándor, Zelk Zoltán esetében köteteket jelöl meg, Boros Ferenc, Derzsi Sándor, Somlyó Zoltán, Vidor Marcell művei kapcsán a *Krúdy világát* nevezi meg forrásként. (A többi szerző költeményei folyóiratból származnak.)

Függöny lebbent, s fehér rózsát dobott
 egy láthatatlan kéz, erkélyen állva,
 hol lepke tánokban kis láng lobogott,
 csókot lehelt egy drága fruska szája
 és suttogott az őszi éjszakába –
 Hol vannak ők? Szívük rég nem dobog,
 alusznak mélyen budai határban
 – vagy, ami még rosszabb: vénasszonyok.

Az íróról szóló portrék közül figyelmet érdemel méltó lényeglátó tömörségével, elevenre tapintó érzékletességével Kosztolányi Dezső *Krúdy Gyula* című alkotása. A vers a *Meztelenül* című kötetben jelent meg, 1929-ben; keletkezés dátuma 1924. Kosztolányi monográfiusa, Szegedy-Maszák Mihály felhívja a figyelmet arra, hogy „Mint más esetekben, ennél a kötetnél is célszerű a költemények elrendezésére figyelni, szemben a keletkezés sorrendjével”.⁶ Valóban: a *Meztelenül* nem kronologikus rendben közli a műveket. (A *Krúdy Gyulát* megelőzi az 1926-os keletkezésű *Piac*, illetve követi az 1925-ben született *Nagy a reggel*.)

A szabad vers lüktető halmozásaival, némileg felstilizáltan, ugyanakkor az egyetemes süllyedés zenészeként, a magyar világ haláltáncát egykedvűen szemlélő figurájaként exponálja Krúdyt. Kosztolányi egy termékeny pillanatban, Rómában látja meg a magyar bánat muzsikusának nevezett író társat:

Rómában egy éjjel, rettenetes erővel
 láttalak téged:
 ívlámpák, babérfák közt, egy diadalív
 árnyán remegtél föl,
 deresedő, tékoz, mámoros, nábobí,
 ábrándozó, részeg, zokogó cimbalmos,
 borba és könnybe fült régi lakodalmon,
 mindig folytatódó ősi lakodalmon,
 apám lakodalmán, fiam lakodalmán,
 nagyapám lakodalmán, unokám lakodalmán
 muzsikálsz nekünk ősrégi bánatod
 duhajul és halkán, nekikeseredve,
 bortól csorgó arccal, könnytől csorgó arccal,
 szivarhamus arccal nézed a dáridót, –
 magyar-búcsúztató, testvéri magyar te,
 süllyedő világban utolsó, legelső
 cigány.

A vers azáltal, hogy Krúdyt „egy diadalív árnyán” látatja, s ehhez az olasz főváros ívlámpái adják a fényt, a babérfák pedig a költői megdicsőülés lehetőségét asszo-

⁶ SZEGEDY-MASZÁK MIHÁLY: Kosztolányi Dezső. Pozsony, 2010. Kalligram, 382. (SZEGEDY-MASZÁK, 2010)

ciáltatják, az író alakjában egy vég nélküli lakodalom⁷ boldog-boldogtalan zenésztét ismeri fel. A szecessziós-expressionista halmozásban hét jelző (*deresedő, tékoz, mámoros, nábob, ábrándozó, részeg, zokogó*) minősíti a cimbalmost. A „sírva vigadó” zenész figurája a mulatozást kedvelő Krúdyt idézi meg; a *nábob*i jelző annak végtelen művészi gazdagságára utal.

A *nábob*i szó elvezet Kosztolányi Dezsőnek Krúdyról írott újságcikkeihez. A Pesti Napló 1916. október 18-i számában, az *Aranykéz utcai szép napok* kritikájában ez áll: „A könyv (...) még annak is meglepetéssel szolgál, aki ismeri e regényes és nábob*i* magyar költőt”.⁸ 1908 és 1916 között Kosztolányi több alkalommal nyilatkozott író-társáról: általában a feltétlen elismerés hangján beszélt róla.⁹ Ez abban az összefüggésben érdekes, ha hozzáolvassuk a Csáth Gézának 1916. június 20-án kelt levelét: „Krúdy Gyula és Szép Ernő képtelen elmozdulni innen [t.i. a hangulat-irodalomtól]. Mind a kettő igen tehetséges ember. De egyikből se lesz semmi.”¹⁰

A duhaj és nekibúsult muzsikusként vizionált Krúdy, a „süllyedő világban utolsó, legelső cigány” félreérthetetlen utalás Vörösmartyra. Kosztolányi *Az élő szobor – Jegyzetek Vörösmarty szobra alá* címmel A Hét 1908. május 24-i számában közölt cikket. Ennek záró soraiban – az utolsó évekre vonatkoztatva – írta: „Ekkor született meg a szelíd tűzű túladunai emberben a féktelen tusakvó. Ebből az új költőből szakadt ki azután véresen, feketén a Vén cigány, ez a rekedt, őrült sikoly, mely egyesesen föl a kongó, sivár égbe, a világmindenségbe kiált, az Isten bitangul elhagyott trónusáig.”¹¹ Huszonhét évvel később, 1935. április 21-én a Pesti Hírlapban (felhasználva *Az élő szobor* gondolatmenetét) mondja: „...az egykori csodagyermekből csodaaggastyán lesz, aki az elmúlás közelében fék és gátlás nélkül dalolni kezd, mint a halál éneklő gyermeke [...] Olyan magasságokba emelkedik, ahol előtte még nem járt magyar költő [...] Ekkor szakadnak ki belőle legnagyobb remekei: az *Elő-*

⁷ Kosztolányi megoldása a „ciklikus időszemlélet” Krúdy által alkalmazott módszerére emlékeztet. Vö. A magyar irodalom története, II. 1800-1919. Főszerk.: SZEGEDY-MASZÁK MIHÁLY. Budapest, Gondolat Kiadó, 2007. 798.

⁸ A Kosztolányi Dezső RÉZ PÁL által szerkesztett, írókról-költőkről szóló, esszéket-kritikákat tartalmazó *Egy ég alatt* gyűjteménye (Budapest, 1977, Szépirodalmi Könyvkiadó) *Krúdy Gyula* címmel közöl öt recenziót (242-251). Az ötödik az fentebb említett írás. I. m. 250. Vö. Uo. 639.

⁹ „Mintha ódon, drága poharak csendülését hallanám, mintha vagyont érő selyemcipkék, ábrándok aranyos pókhálószájai ragyognának szemembe halvány, áttetsző aranyködben; Krúdy Gyula szereti a múltat, s ez már majdnem azt jelenti, hogy költő” – írja 1907-ben. Uo. 242. 1910-ben így vall: „Krúdy Gyulát megbabonázta a föld és a múlt. Minden novellája és regénye idilli természetű. Csendeskés élet csérgedezik az embereiben és az írásaiban. De őserjét a múlttól kapja. A múlt nagyhatalom. Ami elmúlt, örökre él. Minden szép, ami elmúlt. Itt vannak a gyökereim, ha meg akarom érteni az életemet, amely már eredmény, vissza kell mennem a múltba[...] a témái a múlté, de a művészete a máé. Egy szegény, kis nép gazdag, romantikus álmódója Krúdy Gyula.” Uo. 244-245. „...Elbeszélései mögött gyönyörű és boldog monotonitással vonul a „lírja, hegedűkkel, színes zászlókkal, egy ünnepi processzió apró csemettyéivel [...] minden sornál élénk tolokodik egy érzés: az, hogy aki írta, költő. Költő: azaz választó; a szavakban, a tárgyakban válogató; mindenit valami különös szemszögből néző, amely csak az övé; tömörítő, egy dologgal százat mondó; sűrítő. [...] Csak az élet gazdagsága az övé, az a kincs, hogy mindent másképpen lát, mint a többiek.” Uo. 248-249. (Krúdy Gyula művészetét a kortársak közül nagyra értékelte Schöpflin Aladár, Füst Milán, Márai Sándor és Szerb Antal is. Vö. Magyar irodalom. Főszerk.: GINTLI TIBOR. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010. 646.)

¹⁰ KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: *Levelek – Naplók*. Egybegyűjtötte, sajtó alá rendezte és a jegyzeteket írta: RÉZ PÁL. Budapest, 1996. Osiris Kiadó. 379. (A levélre Szegedy-Maszák Mihály is utal. SZEGEDY-MASZÁK, 2010. 444.) Réz Pál megjegyzi: „Krúdy Gyula és Szép Ernő-kritikáiban Kosztolányi másképpen – lelkesen, sőt elragadtatással – ír róluk.” Uo. 938.

¹¹ KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: *Látjátok, feleim*. Szerkesztette: RÉZ PÁL. Budapest, 1976. Szépirodalmi Könyvkiadó. 315.

szó és *A vén cigány*. Hangja – az ima és az örület között – egyenesen a kongó égbe kiált.”¹²

A *Meztelenül* világát elemezve Szegedy-Maszák Mihály azt fejtegeti, hogy a kötet néhány darabja a későbbi költemények vázlataként¹³ is felfogható. A *Krúdy* című vers azonban úgy tűnik, mintha inkább *összegzése* lenne mindannak, amit Kosztolányi korábbi szövegeiben a Szindbád írójáról elmondott. Olyan összegzés, amely vizionárius és retorikus elemek segítségével a verset időtlen expresszív-szürreális látomássá teszi.

A Krúdy-pálya és életmű ihletésében született lírai termésből felmutathatjuk azokat, amelyekben az író a későbbi költő számára nemcsak modell, hanem önmaga kifejezésére szolgál.

Nagy László *Szindbád* című prózakölteménye a könyv legkatartikusabb darabja. Az eredetileg a *Versben bujdosó* kötetben, 1973-ban kiadott mű úgy beszél Krúdyról, hogy Szindbád alakjában önön ars poeticáját, létszemléletét is kinyilvánítja. Monográfusa, Görömbei András a költő portréversei kapcsán hangsúlyozta, hogy Nagy László bennük „A világ tragikus arculatának ismeretében küzd a tragikum totalizálódása ellen [...] Értékek maradandósága mellett érvel a nagy példák bizonyító erejével, értékeket tudatosítva örökít át – perelve a lehetetlennel és az elmúlással”.¹⁴ Nagy László a *Szindbád*ot olyan alkotókról szóló művek közé helyezi, mint az Adyról, Bartókról, Csokonairól, Egry Józsefről, Lorcáról, Tamási Áronról, Veres Péterről, Kondor Béláról, Hölderlinről, Petőfiről szóló prózaversek. A látomásos képalkotással készített Krúdy-invokáció azon munkák közé transzponálja a művet, amelyekben „jellegadó szerepe van a vitázó, értékvédő indulatnak, az érvelő szembesülésnek”.¹⁵

Görömbei a *Versben bujdosó* kötet nagy Ady-portréja, *A föltámadás szomorúsága* mellett tárgyalja a *Szindbád*ot. Megállapítja, hogy Nagy László „A maga rokonszenvének, karakterének jegyeit is hozzáadja az értelmezésben: a csodahajós vándorlását, időtlenségét, szerelmeit, elmúlását és föltámadását az emberi teljességvágy megnyilatkozásaként értelmezi, s szembeállítja a kicsinyes köznapi méretekkel.”¹⁶

Szindbád a költőnél „nagy szomjazó” lesz. Nagy szomjazó és nagy szenvedő, aki időn-téren keresztül, mesén-szívárványon át hajózik a végtelen télbe. Nagy László számára a szindbádi mértéken túliság, időn kívüliség az önmeghaladás hordozója. Ezt a minőségembert állítja szembe a penészstorkú arany középszerrel. „Az emberek vagyunk, meghalunk mindenképpen” axiómájának illúziótlan tudatában a költő a hezitáló középszerrel szemben a Szindbád-féle „magasra csavart láng” igényével képes

¹² Uo. 127.

¹³ SZEGEDY-MASZÁK, 2010. 385. Kosztolányi és Krúdy kapcsolatával összefüggésben érdemes idézni Kosztolányi Dezsőnéét, aki a Rothermere-díj kapcsán fogalmazza meg emlékeit: „...Krúdy Gyula nevét férjemtől hallottam először említeni. Mégpedig hogyan? Fejét az égnek emelve, két karját elragadtatással feje fölé tartva, boldog, emlékező mosollyal mondta ki a nevét. Akkoriban azt képzeltem, hogy ezt a túlzó rajongást csak első ifjúságába visszavágyó, cinkos baráti emlékek fűtik, s csak később értettem meg, hogy az angyali művésznek szólt, a bátor művésznek és bátor embernek, aki csak a saját alkati és ösztöni törvényeit követi, tud azok szerint szeretni és enni, írni és inni is az alsóság merkantil világban.” KOSZTOLÁNYI DEZSŐNÉ: Kosztolányi és Krúdy. In: TÖBIÁS, 1964. 280.

¹⁴ GÖRÖMBEI ANDRÁS: Nagy László költészete. Budapest, 1992. Magvető Könyvkiadó, 310.

¹⁵ Uo. 314.

¹⁶ Uo. 319.

csak élni: „jobb, ha alvadó kokárdát üt számra a veszély, mintsem lepecsételt szájjal járjak... ebben az átmeneti korban. Mondja Szindbád”.

Nagy László látomásos művében „Krúdy álomvilágát, Szindbád-szívűségét ez az átmeneti kor motíválja.”¹⁷ Ez magyarázza számára Krúdy időn kívülségét is, hiszen a teljes érték-devalváció idején a „láthatatlan ácsolatú, mert nyír-fátyolos, mert nyárleveles, a télbe ecetfapirulással átbukó csodahajó” a minőség értékgazdagságát képviseli, ám létezése lehetetlen a középszerűség uralma közepette. A nagy szomjazó a szerelem harmatán, a kínok tuskóin át hajózik. Útja Nagy László számára példázatos: saját etikai alapállását vetíti belé.

Hasonló önmitizáló gesztussal idézi meg Krúdy alakját Juhász Ferenc. *Az ember, aki szeretni tudott* a *Versprózáék* kötet darabja. A mű lírai beszélője az elragadtatottság felhevült vallomásokkal indítja a textust. Az emelkedett, a csodálat extázisát aligha fokozható felütés („elbűvölve és igézetten jártam mindig művei virágzó rengetegében”) után a Juhásznál jól ismert, túlírt, a mikro- és makrokozmoszt mozgósító, burjánzó költői nyelv ornamentikája alól kihangzanak a Krúdyt a világ kozmikus rendjébe illesztő költői hódolat örvénylései. A juhászi vallomás („igézetten és megbűvölve állok...”) olyan himnikus értékelésbe csap át, amely az író egyetememes tudással és képességekkel ruházza fel:

„Mert Krúdy Gyula az Ember volt, aki szeretni tudott. Ember, aki szeretni tudott. S ez a titka, szent nagy tudása, minden megismerése és minden látomása bonyolulttan-szótt szövetét, kegyelem-bozontját átítatta lángja hitével, hatalma ragyogásával, hite mámorával. Ez a ritka tudás átítatta boldog tiszta erejével Megismerése Merengő Magányát, s adott Teremtő Hitének olyan erőt, hogy az emberlét minden állapotát szeresse. Szeresse, megértse, s szóljon érte világító piros és kék szavakkal, s beteljesüljön minden Emberért–Szánalma élet-látomással. Az emberszeretet és életszeretet óriás Király–Költője volt ő, s ezért tudott annyit a bűnről, szerelemről, megadásról és halálról. Azért tudta a halált oly egyetememes-egyszerűen. Mert Krúdy Gyula szeretett mindent, ami élet és szeretett mindent, ami halál.”

A verspróza zárlatában Juhász Ferenc a Krúdy-legenda sokat emlegetett keserű fejezetét, az író végnapjait említi. A haldokló Krúdy Gyula feje fölött kikapcsolhatták a villanyt, az evilági értetlenek, a műveiből egyetlen sort sem ismerők, kikapcsolhatták a lakását az áramszolgáltatásból, ám szavaiban az emberiség szíve dobog. Juhász úgy állít emléket a *Szindbád* szerzőjének, hogy múlandó alakját az örökkévalóságba emeli.

Krúdy Gyula „látja a csöndet növekedni az Ember szívében, a finom fehér ködharangot. És mindenlátása ott ég szeretetében. Az Embernek, aki meghalt egy kopár vaságyon. Petróleumlámpa-fénynél. Mert a villany-számlát kifizetni pénze nem volt. S az áramot a Szolgáltatók kikapcsolták. Az Embernek, a nagytestű, görnyedt Embernek, aki ott megy most nagy nehéz lépésekkel, könnyű nagy léptekkel égő szeretetünkben, vállain könnyű őszi kabát. Merengő arcára, fakó hajára tiszta nagy csillagok

¹⁷ Uo. „A hatvanas-hetvenes évek konszolidációjának mindenre alkalmazott varázsszavát, az »átmeneti kor« kifejezést illeszti be a prózaversbe, de nem a felmentés, hanem az elítélés gesztusával...” VASY GÉZA: Nagy László, Budapest, 1995, Balassi Kiadó, 162. Vö. KISS FERENC: A lehetetlen képviselőjében. In: Írások Nagy Lászlóról, Budapest, Püski, 1993. 73.

esnek, az anyag mindenség-könnyei, s nagy testén szíve átviláglik. S testén óriás piros virágkehelyként átsütő szívében: ott virágzik a Szegény Magányos Boldogtalan Hazug Szenvedő Boldog Árva Tiszta Emberiség.”

A *Magasra csavart láng* című, jegyzetapparátussal, szómagyarázatokkal, a szerepeltetett költők életrajzi adataival, s a versek lelőhelymutatójával ellátott kötet fontos állomása annak a küzdelemnek, amelyet Nyíregyháza folytatott tékozló fia életművének elismertetéséért és befogadásáért. Művészi, esztétikai eredmények terén a könyv egésze némileg alatta marad a nemes törekvéseknek, jöllehet a jelentős költők versei mégiscsak ráirányítják a figyelmet Krúdy utólérhetetlen stílusú regényeinek-novelláinak értékeire. Ahogy az 1980-as években még fiatal költő, Fodor Ákos epigrammatikus tömörségű szabad versében megfogalmazta az író jelentőségét:

Krúdy Gyula úr,

magyar író,
megzendíti a hiány legmélyebb
húrját, hogy a fájdalom véges-
végig-járt útján át jutnánk *ti!*
a Fájdalom Birodalmának minden
gránicán, olyan helyre, helyzetbe,
ahol már tapintható, szaglintható,
látható, ízlelhető, ölelhető minden,
ami nincs többé – és semmi más.